



## Szkocka Rama Kwalifikacji

---

### Spis treści:

1. Wprowadzenie – s. 2
2. Instytucje funkcjonujące w szkockim systemie kwalifikacji – s. 4
3. SCQF – s. 4
4. Kwalifikacje w szkockim systemie kwalifikacji – s. 5
5. Tabela kwalifikacji SCQF – s. 7
6. Edukacja w Szkocji – s. 10
  - 6.1 Szkoły podstawowe – s. 10
  - 6.2 Szkoły średnie I stopnia – s.10
  - 6.3 Szkoły średnie II stopnia i koledże – s. 11
  - 6.4 Szkoły wyższe – s. 12
7. Bibliografia – s. 13



## 1. Wprowadzenie

Szkocka Rama Kwalifikacji – *The Scottish Credit and Qualifications Framework (SCQF)* – funkcjonuje już od roku 2001. Celem inicjatywy, w wyniku której powstała, było stworzenie spójnego i przejrzystego systemu kwalifikacji, łatwego do zrozumienia i stosowania. Szkocka Rama Kwalifikacji miała:

- wspierać i ułatwiać uczenie się przez całe życie;
- jasno wyznaczać warunki brzegowe kwalifikacji (wymagania wstępne i uzyskiwane korzyści) oraz programów nauczania na dowolnym poziomie;
- wytyczać klarowne ścieżki kariery;
- pozwalać na określenie poziomu funkcjonujących w Szkocji kwalifikacji;
- wskazywać zależności między kwalifikacjami lub programami nauczania oraz pomagać uczącym się w dalszym rozwoju.

Prace nad Szkoocką Ramą Kwalifikacji przebiegały w latach 1998 – 2001. Brały w nich udział: *Quality Assurance Agency (QAA)*, czyli niezależny urząd stojący na straży standardów i jakości nauczania na obszarze uczelni wyższych w Szkocji (formalnie QAA Scotland, nie mylić z QAA działającym w Anglii); *Scottish Qualifications Authority (SQA)*, urząd autoryzujący podmioty przyznające kwalifikacje zawodowe; *Universities Scotland*, czyli reprezentacja 19 uczelni wyższych; wspierane przez odpowiadające za edukację departamenty szkockiego rządu oraz *Scottish Advisory Committee on Credit and Access (SACCA)*, czyli połączony komitet QAA i *Universities Scotland*, złożony z przedstawicieli szkockich uniwersytetów i koledżów (patrz też niżej: „Instytucje funkcjonujące w szkockim systemie kwalifikacji”).

Szkocka Rama Kwalifikacji zaadaptowała wcześniej istniejące: SCOTCAT (*Scottish Credit Accumulation and Transfer*) funkcjonujące od 1992 w obszarze edukacji wyższej, ramę dla krajowych placówek edukacyjnych, kursów etc. stworzoną w ramach inicjatywy *Higher Still*, obowiązującą w szkołach i uczelniach w latach 1994 – 2000 (za: „Referencing The



Qualifications Frameworks of The United Kingdom to The European Qualifications Framework”).

Prace nad odniesieniem SCQF do Europejskiej Ramy Kwalifikacji (ERK) podjęto zgodnie z zaleceniem Parlamentu Europejskiego i Rady Europy z 23 kwietnia 2008 roku. Celem tych prac, poza realizacją celów Unii Europejskiej (stworzenie funkcjonalnego wspólnego rynku pracy, ze sprawnym i transparentnym systemem porównywania, weryfikacji i walidacji kwalifikacji), była konsolidacja i zwiększenie efektywności już funkcjonującego, reformowanego od ćwierćwiecza systemu.

Na początku 2008 roku *Quality Committee*, organ doradczy *Scottish Credit and Qualifications Framework Partnership*, powstałego w 2006 roku stowarzyszenia (patrz niżej: “Instytucje funkcjonujące w szkockim systemie kwalifikacji”), którego celem był dalszy rozwój Szkockiej Ramy Kwalifikacji, powołał niezależnego konsultanta. Jego zadaniem było odniesienie dwunastopoziomowej SCQF do ośmiopoziomowej Europejskiej Ramy Kwalifikacji (ERK). Jednocześnie komisja ta ustanowiła ciało doradcze *SCQF-EQF Steering Group*, pomagające konsultantowi we wszelkich działaniach dotyczących jego zadania. Członkowie *SCQF-EQF Steering Group* spotkali się po raz pierwszy w lipcu 2008 roku, co należy uznać za początek właściwych prac nad realizacją zalecenia Parlamentu Europejskiego i Rady Europy wydanego trzy miesiące wcześniej

Porównania Szkockiej Ramy Kwalifikacji SCQF do ośmiopoziomowej Europejskiej Ramy Kwalifikacji dokonano w 2009 roku (patrz niżej: tabela “Odniesienie poziomów SCQF do poziomów ERK”) i opisano w szkockim raporcie referencyjnym.

<b>Liczba mieszkańców Szkocji</b>	<b>PKB na jednego mieszkańca (w funtach)</b>	<b>Nakłady na edukację (w procentach PKB)</b>
5 295 000	26 766	7,8



## 2. Instytucje funkcjonujące w szkockim systemie kwalifikacji

Instytucją odpowiedzialną za szkocki system kwalifikacji, w tym za ramę kwalifikacji i prowadzenie rejestru kwalifikacji, jest *Scottish Credit and Qualifications Framework Partnership (SCQF Partnership)*. W jego skład wchodzi:

- *Association of Scotland's Colleges*;
- *Quality Assurance Agency for Higher Education*;
- *Scottish Qualifications Authority (SQA)* – autonomiczne ciało pozarządowe finansowane przez Scottish Government Schools Directorate. Odpowiada za nadawanie kwalifikacji, akredytację niektórych podmiotów nadających kwalifikacje oraz walidację kwalifikacji innych niż dyplomy szkół wyższych;
- *Universities Scotland* – podmiot reprezentujący szkoły wyższe;
- przedstawiciele ministerstw.

*SCQF Partnership* pełni funkcję Krajowego Punktu Koordynacyjnego (NCP). Ma status organizacji charytatywnej, co zabezpiecza go przed możliwymi naciskami politycznymi, na przykład ze strony ministerstw.

## 3. SCQF

Szkocka Rama Kwalifikacji liczy dwanaście poziomów. Poziom pierwszy odnosi się do zdobywania elementarnego doświadczenia, przy pomocy instruktora/opiekuna, na przykład umiejętności włączenia komputera i uruchomienia przeglądarki internetowej.

Poziomy od drugiego do dwunastego opisane są przez deskryptory w pięciu kategoriach:

- **wiedza i zrozumienie** (głównie odnosi się to do danego przedmiotu);
- **wykorzystanie wiedzy i rozumienia w praktyce**;
- **ogólne umiejętności poznawcze** (na przykład ocena, analiza krytyczna);
- **komunikacja, kompetencje matematyczne i umiejętności w zakresie IT**;
- **samodzielność, odpowiedzialność i zdolność do współpracy**.



Ze względu na różnicę w liczbie poziomów obu ram oraz szerokie spektrum SCQF, obejmującej także efekty uczenia się na poziomach niższych, niż obejmuje ERK (poziomy 1 i 2 SCQF są poza skalą poziomów ERK, której poziom 1 odpowiada poziomowi 3 SCQF), relacje poziomów SCQF i ERK nie zawsze są precyzyjne (dziesięciu poziomom SCQF – od 3 do 12 – trzeba przyporządkować osiem poziomów ERK).

#### Odniesienie poziomów SCQF do poziomów ERK

SCQF	ERK
12	8
11	7
10	6
9	
8	5
7	
6	4
5	3
4	2
3	1
2	
1	

Poziom w SCQF może być nadany – po spełnieniu odpowiednich warunków (patrz punkt niżej) – każdej kwalifikacji, niezależnie od tego, czy można ją uzyskać na drodze edukacji formalnej, pozaformalnej czy nieformalnego uczenia się. Nadrzędnym celem SCQF jest pomoc zarówno posiadaczom kwalifikacji, jak i ich potencjalnym pracodawcom.

#### 4. Kwalifikacje w szkockim systemie kwalifikacji

Kwalifikacje w SCQF charakteryzowane są nie tylko poprzez poziom. Każda z nich ma także określoną objętość. Wyrażana jest ona w punktach zaliczeniowych (*credit points*), które oddają nakład pracy uczącego się potrzebny na uzyskanie danej kwalifikacji. Jeden punkt



oznacza dziesięć standardowych godzin nauki (standardowy czas nauki to czas potrzebny przeciętnemu uczniowi na osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się. Tym samym liczba standardowych godzin – a zatem i punktów zaliczeniowych – jest przedmiotem profesjonalnej oceny). W czas ten wliczone są wszelkie działania związane z uczeniem się, w tym samodzielna nauka w domu oraz czynności związane z ocenianiem.

Aby kwalifikacja znalazła się w Szockiej Ramie Kwalifikacji, podmiot nadający kwalifikacje musi zwrócić się do *credit rating body* o oficjalne nadanie jej poziomu i objętości. Innymi słowy – dowolny podmiot może stworzyć i nadać kwalifikację, ale tylko nieliczne mogą włączyć ją do systemu poprzez nadanie poziomu i objętości.

Określenie poziomu i objętości danej kwalifikacji następuje w wyniku tzw. procesu *credit rating* po spełnieniu następujących warunków:

- kwalifikacja jest oparta na efektach uczenia się,
- osiągnięcie efektów uczenia się zajmuje co najmniej 10 standardowych godzin,
- efekty uczenia się są ocenione za pomocą rzetelnych i uzasadnionych w danym przypadku metod,
- proces uczenia się prowadzący do uzyskania kwalifikacji jest objęty procesem zapewniania jakości.

Instytucjami upoważnionymi do określania poziomów i objętości kwalifikacji są:

- *Scottish Qualifications Authority (SQA)*;
- uczelnie;
- *Colleges of Further and Higher Education (CFHEs)*;
- inne organizacje, którym tą kompetencję nadało *SCQF Partnership*; w 2010 r. były to: *Chartered Institute of Bankers in Scotland, City & Guilds* (organizacja pracodawców), *Institute of Leadership and Management* oraz *Scottish Police College*.



Należy podkreślić, że część z wyżej wymienionych instytucji ma także prawo nadawania kwalifikacji.

Wszystkie podmioty nadające kwalifikacje muszą nadawać je w ramach wypracowanych przez siebie klarownych, jednoznacznych i wiarygodnych reguł zgodnych zarówno z *Credit Rating Guidelines* – zbiorem zasad wypracowanych przez *SCQF Partnership* we współpracy z partnerami społecznymi- jak i z własnym systemem zapewniania jakości. System ten musi być ponadto łatwy do kontrolowania przez organy zewnętrzne.

Podstawową zasadą w procesie *credit rating* jest szacowanie osiągniętych korzyści z uczenia się, a nie ocena samego uczenia się. Ważne są rezultaty, a nie to kiedy, gdzie i w jaki sposób dane efekty uczenia się zostały nabyte.

## 5. Tabela kwalifikacji SCQF



## SCOTTISH CREDIT AND QUALIFICATIONS FRAMEWORK TABLE

SCQF Levels	SQA Qualifications		Qualifications of Higher Education Institutions	Scottish Vocational Qualifications
12			DOCTORAL DEGREE	
11			INTEGRATED MASTERS DEGREE MASTERS DEGREE POST GRADUATE DIPLOMA POST GRADUATE CERTIFICATE	SVQ5
10			HONOURS DEGREE GRADUATE DIPLOMA GRADUATE CERTIFICATE	
9			PROFESSIONAL DEVELOPMENT AWARD BACHELORS / ORDINARY DEGREE GRADUATE DIPLOMA GRADUATE CERTIFICATE	SVQ4
8		HIGHER NATIONAL DIPLOMA	DIPLOMA OF HIGHER EDUCATION	
7	ADVANCED HIGHER CREDIT POINTS 32	HIGHER NATIONAL CERTIFICATE	CERTIFICATE OF HIGHER EDUCATION	SVQ3
6	HIGHER 24			
5	INTERMEDIATE 2 CREDIT STANDARD GRADE 24 24			SVQ2
4	INTERMEDIATE 1 GENERAL STANDARD GRADE 24 24	NATIONAL CERTIFICATE	NATIONAL PROGRESSION AWARD	SVQ1
3	ACCESS 3 FOUNDATION STANDARD GRADE 18 24			
2	ACCESS 2 18			
1	ACCESS 1			

Powyższa tabela przedstawia główne kwalifikacje (tzw. *mainstream qualifications*) nadawane przez SQA i uczelnie, które można uzyskać w Szkocji na każdym z dwunastu poziomów SCQF.

- Pierwsze trzy kolumny ("*SQA Qualifications*") zawierają kwalifikacje zdobywane w szkołach podstawowych i średnich (ogólnokształcących i zawodowych) oraz wyższych zawodowych (koledżach) nadawane przez *Scottish Qualifications Authority*.
- Kolumna czwarta ("*Qualifications of Higher Education Institutions*") zawiera kwalifikacje na obszarze szkolnictwa wyższego nadawane przez uczelnie (*Higher Education Institutions* – HEIs).





- Kolumna piąta (*“Scottish Vocational Qualifications”*) zawiera kwalifikacje zawodowe tworzone w oparciu o standardy zawodowe (*National Occupational Standards*) opracowane przez finansowane ze środków rządowych sektorowe rady ds. umiejętności (*Sector Skills Councils – SCC*). Rady opracowują standardy – we współpracy z pracodawcami oraz *awarding bodies*. Kwalifikacje typu SVQ są nadawane m.in. przez *SQA Accreditation* (oddzielne, autonomiczne ramie *Scottish Qualifications Authority*).

Kwalifikacje *“Scottish Vocational Qualifications”* to jeden z typów kwalifikacji zawodowych nadawanych w Szkocji. Ich klasyfikacja obejmuje pięć poziomów – od *Scottish Vocational Qualifications 1 (SVQ1)* do *Scottish Vocational Qualifications 5 (SVQ 5)*:

<b>SVQ1</b>	umiejętności wykonywania podstawowych, rutynowych, powtarzalnych prac
<b>SVQ2</b>	szeroki zakres umiejętności, w tym do wykonywania prac nierutynowych i przyjmowania osobistej odpowiedzialności
<b>SVQ3</b>	umiejętności związane z nadzorowaniem
<b>SVQ4</b>	umiejętności związane z zarządzaniem
<b>VQ5</b>	zaawansowane umiejętności związane z zarządzaniem



## 6. Edukacja w Szkocji

### 6.1 Szkoły podstawowe

Obowiązek szkolny w Szkocji dotyczy dzieci w wieku od 5 do 16 roku życia. Kształcenie dzieci i młodzieży w wieku lat 3 – 18 w szkockich szkołach od 2002 roku oparte jest na „*Curriculum for Excellence*”. Program ten, krytykowany przez niektórych nauczycieli jako zbyt ogólnikowy, poddawany jest sukcesywnym korektom.

Formalna edukacja elementarna trwa siedem lat. Do szkoły podstawowej (*primary school* – ISCED 1) chodzą dzieci w wieku 5 – 11 lat (klasy P1 – P7). Programy nauczania opierają się nie na aktach prawnych, ale na wskazówkach i zaleceniach publikowanych przez Szkockie Ministerstwo Edukacji i Szkockie Biuro ds. Uczenia się i Nauczania w dokumentach programowych. Zgodnie z nimi obowiązkowe są dwa przedmioty: język celtycki w regionach, gdzie jest używany oraz nauki o religii/etyce. Nauczane są też: matematyka, nauka o środowisku, sztuka, wychowanie obywatelskie, higiena i zdrowie. Od szkoły zależy, czy wobec całej klasy prowadzony jest jeden, ten sam tok nauczania, czy też w obrębie klasy wydzieli się grupy, aby lepiej dopasować nauczanie do zróżnicowanych umiejętności i możliwości dzieci. (za raportem Szkockiego Biura Eurydice „Systemy edukacji w Europie – stan obecny i planowane reformy. Zjednoczone Królestwo – Szkocja”).

Kończąc szkołę podstawową, dziecko uzyskuje kwalifikację *Access 3 (Foundation Standard Grade)*, klasyfikowaną na trzecim poziomie SCQF.

### 6.2 Szkoły średnie I stopnia

Na szkole średniej I stopnia – I (*lower secondary school* – ISCED 2), do której uczęszczają dzieci w wieku 12 – 16 lat (klasy S1 – S4), kończy się edukacja obowiązkowa.



Kształcenie w pierwszych dwóch klasach (S1 – S2) przebiega w oparciu o ogólny program nauczania. W dwóch kolejnych klasach (S3 – S4) wprowadzane są elementy specjalizacji i kształcenia zawodowego. Na tym etapie młodzież przygotowuje się do egzaminów, których zaliczenie oznacza zdobycie kwalifikacji: *Intermediate 1 (General Standard Grade)* na czwartym poziomie SCQF lub odpowiadające jej *National Certificate, National Progression Award* (nadawane przez SQA) lub kwalifikację zawodową SVQ1.

Uzyskuje się je na podstawie egzaminu zewnętrznego, przy czym ocenę szkoły weryfikuje SQA. Kwalifikacje dotyczą zarówno poszczególnych przedmiotów, na przykład geografii czy matematyki, jak i umiejętności współdziałania w zespole (komunikacja, kolektywne rozwiązywanie problemów itp.).

### 6.3 Szkoły średnie II stopnia i koledże

Po zakończeniu edukacji obowiązkowej młodzież może kształcić się dalej w:

- szkołach średnich II stopnia (upper secondary schools, S5-S6) – ogólnokształcących;
- koledżach (*Further Education College*) – zarówno ogólnokształcących, jak i zawodowych (w koledżach można zdobyć dyplom ukończenia nauki na poziomie wyższym: *Scottish Qualification Certificate at Higher Grade* lub na poziomie wyższym zaawansowanym: *SQC*, a także kwalifikacje zawodowe: dyplom *Scottish Vocational Qualification – SVQ*).

Forma kształcenia oraz nauczane przedmioty mogą się bardzo różnić w zależności od szkoły, na tym etapie wykładowcy mają bowiem dużą swobodę w kształtowaniu programu i wyborze metody jego realizacji. W szkołach średnich II stopnia i koledżach można zdobyć następujące kwalifikacje:



- na piątym poziomie SCQF: *Intermediate 2 (Credit Standard Grade), National Certificate, National Progression Award* (nadawane przez SQA) lub kwalifikację zawodową SVQ2.
- na szóstym poziomie SCQF: *Higher Grade, National Certificate, Professional Development Award* (nadawane przez SQA) lub kwalifikację zawodową SVQ3.
- Na siódmym poziomie: *Advanced Higher Grade, Higher National Certificate, Professional Development Award* (nadawane przez SQA) lub kwalifikację zawodową SVQ3.

#### 6.4 Szkoły wyższe

W Szkocji działa 25 uniwersytetów. Oferują zdobycie kwalifikacji na poziomach 7 – 12 SCQF. Przykładowo licencjat jest na poziomie 9 SCQF, dyplom magistra – na poziomie 11 SCQF, a dyplom doktora – na poziomie 12 SCQF.

SCQF odniesiono także do funkcjonującej w Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego tzw. ramy bolońskiej (*Framework for Qualifications of the European Higher Education Area – FQ EHEA*). Przedstawia to poniższa tabela:

SCQF	FQ EHEA
12	Trzeci cykl
11	Drugi cykl
10	Pierwszy cykl
9	
8	Krótki cykl



## 7. Bibliografia

### Dokumenty:

1. „Referencing The Qualifications Frameworks of The United Kingdom to The European Qualifications Framework”, (raport dla Komisji Europejskiej w imieniu Anglii, Walii, Irlandii Północnej i Szkocji)
2. National Qualifications. A Quick Guide”, Scottish Qualifications Authority
3. “Scotland's Framework for Lifelong Learning. A Guide for Learners, Providers and Employers”, Aileen Ponton, Chief Executive Scottish Credit and Qualifications Framework Partnership
4. “SCQF Handbook. User Guide”, The Scottish Credit and Qualifications Framework Partnership, 2009
5. “SCQF Level Descriptors”, The Scottish Credit and Qualifications Framework
6. “Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie ustanowienia europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie”
7. “Słownik kluczowych pojęć związanych z krajowym systemem kwalifikacji” pod red. Stanisława Sławińskiego

### Źródła internetowe:

1. <http://www.eurydice.org/pl/sites/eurydice.org.pl/files/szkocja09.pdf>
2. <http://kwalifikacje.org.pl/pl/rama-w-ue/162-w-glasgow-o-szkockiej-ramie>
3. <http://kwalifikacje.org.pl/pl/aktualnosci/318-szkocja-i-jej-sposoby-wspierania-ryнку-pracy>
4. <http://www.scottish-enterprise.com/Resources/Publications/STUV/Scottish-key-facts-January-2012.aspx>
5. <http://www.sdi.co.uk/sectors/education/strengths.aspx>
6. [http://www.ukpublicspending.co.uk/total\\_spending\\_2011SCpn](http://www.ukpublicspending.co.uk/total_spending_2011SCpn)
7. [http://en.wikipedia.org/wiki/Education\\_in\\_Scotland](http://en.wikipedia.org/wiki/Education_in_Scotland)